

# انجیر دیم

## کاشت، داشت و برداشت

تألیف:

دکتر عباس یداللهی (عضو هیات علمی دانشگاه تربیت مدرس)

دکتر مصطفی قاسمی (عضو هیات علمی دانشگاه هرمزگان)

مهندس شیوا قاسمی (عضو هیات علمی دانشگاه هرمزگان)

مرکز نشر دانشگاه هرمزگان

|                      |                                                                                 |
|----------------------|---------------------------------------------------------------------------------|
| سرشناسه              | یداله‌ی، عباس: ۱۳۵۶-.                                                           |
| عنوان و نام پدید آور | : انجیر داشت کاشت، داشت و برداشت / تألیف عباس یداله‌ی، مصطفی قاسمی، شیوا قاسمی. |
| مشخصات نشر           | : تهران: دانشگاه هرمزگان، ۱۳۹۵-                                                 |
| مشخصات ظاهری         | : ۱۴۲ ص: مصور، جدول.                                                            |
| شابک                 | : ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۷۹-۳۰-۴                                                             |
| وضعیت فهرست نویسی    | : قیفا                                                                          |
| یادداشت              | : کتابنامه ۱۲۷-۱۳۳                                                              |
| موضوع                | : انجیر                                                                         |
| موضوع                | : دیم کاری - ایران.                                                             |
| موضوع                | : Dry farming - Iran                                                            |
| موضوع                | : Fig                                                                           |
| شناسه افزوده         | : قاسمی، مصطفی، ۱۳۶۰                                                            |
| شناسه افزوده         | : قاسمی، شیوا، ۱۳۶۱                                                             |
| شناسه افزوده         | : دانشگاه هرمزگان                                                               |
| رده بندی کنگره       | : ۱۳۹۵ : ۴ : ۶۳۲/۷                                                              |
| رده بندی دیویی       | : ۶۳۲/۷                                                                         |
| شماره کتابشناسی ملی  | : ۴۲۸۱۶۹۳                                                                       |

نام کتاب: ..... انجیر دیم کاشت، داشت و برداشت

ناشر: ..... دانشگاه هرمزگان

مؤلف: ..... دکتر عباس یداله‌ی، مصطفی قاسمی، مهندس شیوا قاسمی

چاپ و صحافی: ..... مارال

نوبت چاپ: ..... اول / ۱۳۹۵

تیراژ: ..... ۵۰۰ نسخه

قیمت: ..... ۸۰۰۰۰ ریال

ISIRI: 978-600-7279-30-4

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۷۹-۳۰-۴

تهران- خیابان انقلاب- روبروی درب اصلی دانشگاه تهران - مجتمع تجاری اداری فروزنده - طبقه همکف  
فروشگاه دانشگاه هرمزگان

تلفن: ۶۶۹۰۷۷۱۴ (۰۲۱) - ۶۶۹۵۰۵۵۳ (۰۲۱)

فروش اینترنتی در تارنمای دانشگاه هرمزگان (مرکز نشر)

## فهرست

|    |                                       |
|----|---------------------------------------|
| ۵  | مقدمه                                 |
| ۷  | فصل اول                               |
| ۷  | اهمیت انجیر از دیدگاه باغبانی         |
| ۵  | ۱-۱- تاریخچه کشت انجیر                |
| ۶  | ۲-۱- مناطق کشت انجیر در جهان و ایران  |
| ۱۰ | ۳-۱- اهمیت و تاریخچه کشت دیم          |
| ۱۱ | ۴-۱- تاثیر تولید انجیر بر اقتصاد کشور |
| ۱۲ | ۵-۱- ارزش غذایی و رویی میوه انجیر     |
| ۱۵ | فصل دوم                               |
| ۱۵ | گیاه‌شناسی انجیر                      |
| ۱۷ | ۱-۲- تیره انجیر                       |
| ۱۸ | ۲-۲- برگ انجیر                        |
| ۱۹ | ۳-۲- جوانه رویشی و زایشی انجیر        |
| ۲۰ | ۴-۲- سیستم ریشه درخت انجیر            |
| ۲۱ | ۵-۲- تنه درخت انجیر                   |
| ۲۲ | ۶-۲- میوه انجیر                       |
| ۲۵ | ۷-۲- انواع گل در انجیر                |
| ۲۷ | ۸-۲- گرده افشانی                      |
| ۳۰ | ۹-۲- انواع انجیرهای خوراکی            |
| ۳۱ | الف- انجیرهای از میری                 |
| ۳۴ | ب- انجیرهای معمولی                    |
| ۳۶ | ج- انجیرهای سان پدرو                  |

|    |                                                  |
|----|--------------------------------------------------|
| ۳۶ | ۱۰-۲-انواع محصول در برانجیرها                    |
| ۴۱ | فصل سوم                                          |
| ۴۱ | ازدیاد انجیر                                     |
| ۴۳ | ۱-۳-تکثیر بذری                                   |
| ۴۴ | ۲-۳-ازدیاد غیر جنسی                              |
| ۴۴ | ۱-۲-۳-قلمه                                       |
| ۴۷ | ۲-۲-۳-پیوند                                      |
| ۴۸ | ۳-۲-۳-خوابیدن هوایی                              |
| ۵۰ | ۴-۲-۳-ریز، ردیادی                                |
| ۵۳ | فصل چهارم                                        |
| ۵۳ | احداث باغ انجیر دیم                              |
| ۵۵ | ۱-۴-فاکتورهای اقلیمی موثر در احداث باغ انجیر دیم |
| ۵۵ | ۱-۱-۴-دما                                        |
| ۵۷ | ۲-۱-۴-رطوبت هوا و بارندگی                        |
| ۵۸ | ۳-۱-۴-نور                                        |
| ۵۸ | ۴-۱-۴-باد                                        |
| ۵۹ | ۲-۴-خاک مناسب درختان انجیر                       |
| ۶۱ | ۳-۴-مراحل احداث باغ انجیر دیم                    |
| ۶۱ | ۱-۳-۴-آماده سازی زمین و ایجاد آبیگر              |
| ۶۶ | ۲-۳-۴-حفر گودال                                  |
| ۷۰ | ۳-۳-۴-کاشت نهال                                  |
| ۷۳ | فصل پنجم                                         |
| ۷۳ | عملیات داشت در باغات انجیر دیم                   |
| ۷۵ | ۱-۵-حفاظت از آفتاب سوختگی                        |

|     |                                                   |
|-----|---------------------------------------------------|
| ۷۶  | ۲-۵- حفاظت از خسارت حیوانات                       |
| ۷۷  | ۳-۵- گرده افشانی (بر دادن)                        |
| ۷۹  | ۴-۵- آبیاری تکمیلی                                |
| ۸۰  | ۵-۵- مالچ پاشی                                    |
| ۸۳  | ۶-۵- حذف علف‌های هرز                              |
| ۸۶  | ۷-۵- سله شکنی اطراف درختان                        |
| ۸۷  | ۸-۵- مرمت و بهسازی تشک‌های اطراف درختان انجیر دیم |
| ۸۷  | ۹-۵- کود هم                                       |
| ۸۸  | ۱۰-۵- تربیت و هرس                                 |
| ۹۱  | ۱۱-۵- محافظت در برابر خسارت سرما و یخبندان        |
| ۹۵  | فصل ششم                                           |
| ۹۵  | برداشت و بازار رسانی میوه انجیر                   |
| ۹۷  | ۱-۶- رشد و نمو میوه انجیر                         |
| ۹۸  | ۲-۶- برداشت و خشک کردن میوه انجیر                 |
| ۱۰۳ | ۳-۶- انبارداری و بازار رسانی                      |
| ۱۰۵ | فصل هفتم                                          |
| ۱۰۵ | آفات، بیماری‌ها و ناسامانی‌های فیزیولوژیک         |
| ۱۰۷ | ۱-۷- آفات انجیر                                   |
| ۱۰۷ | ۱-۱-۷- کنه تار عنکبوتی یا کنه تارتن انجیر         |
| ۱۰۹ | ۲-۱-۷- سوسک میوه‌خوار                             |
| ۱۱۰ | ۳-۱-۷- پروانه برگ‌خوار انجیر                      |
| ۱۱۱ | ۴-۱-۷- پسیل انجیر                                 |
| ۱۱۳ | ۵-۱-۷- شپشک ستاره‌ای انجیر                        |
| ۱۱۵ | ۶-۱-۷- مورچه                                      |

- ۱۱۶ ..... ۲-۷- بیماری‌های انجیر
- ۱۱۶ ..... ۱-۲-۷- بیماری‌های قارچی
- ۱۱۶ ..... ۱-۲-۷- ۱- پوسیدگی ریشه
- ۱۱۷ ..... ۲-۱-۲-۷- بیماری لکه‌برگی سرکوسپورایی انجیر
- ۱۱۹ ..... ۲-۱-۲-۷- ۳- شانکر یا خشکیدگی شاخه
- ۱۲۱ ..... ۲-۱-۲-۷- ۴- بیماری زنگ انجیر
- ۱۲۲ ..... ۲-۱-۲-۷- ۵- پوسیدگی قهوه‌ای (درونی) میوه انجیر
- ۱۲۳ ..... ۲-۲-۷- ۲- بیماری‌های ویروسی
- ۱۲۳ ..... ۲-۲-۷- ۱- بیماری موزائیک انجیر
- ۱۲۴ ..... ۲-۷- ۳- ناسامانی‌های فیزیولوژیک
- ۱۲۴ ..... ۲-۷- ۱- ۳- شکاف برداشتن بیش از حد میوه
- ۱۲۷ ..... منابع مورد استفاده

ایران به علت داشتن شرایط اقلیمی متنوع، یکی از مناطق مستعد برای کشت و پرورش درختان میوه محسوب می‌شود. از نظر تنوع تولید محصولات باغی ایران بعد از چین و آمریکا در رتبه سوم جهان قرار دارد و از لحاظ سطح زیر کشت محصولات پسته، انار و خرما رتبه اول، زردآلو دوم، گردو چهارم، فندق و سیب پنجم، انجیر، بادام و انگور ششم، مرکبات هفتم و گلابی رتبه چهاردهم را در بین کشورهای تولیدکننده میوه در جهان به خود اختصاص داده است. با این وجود آب مهمترین عامل محدودکننده کشاورزی ایران محسوب می‌شود. میزان بارندگی ایران در مقایسه با متوسط زمین کمتر از ۳۰ درصد است و مناطق خشک و نیمه خشک که عمدتاً با کمبود آب روبرو هستند ۹۰ درصد از وسعت کشورمان را تحت پوشش قرار می‌دهند. مقادیر کم بارندگی توام با پراکنش نامناسب آن موجب گشته است که در چنین مناطقی کمبود آب مانع اصلی توسعه کشاورزی قلمداد شود. لذا در شرایطی که کم‌آبی مهمترین بحران کشاورزی می‌باشد، بهترین انتخاب توجه به کشت دیم محصولات متحمل به کم‌آبی مانند انجیر، زیتون، بادام و پسته و اجتناب از کاشت درختانی که نیاز آبی زیادی دارند و مصرف آنها ضروری نیست می‌باشد. تولید محصولات کشاورزی بدون انجام عملیات آبیاری را اصطلاحاً دیمکاری می‌نامند. در این نوشته سعی شده است به بررسی کشت دیم انجیر پرداخته شود.

انجیر یکی از محصولات مهم خشکباری در ایران و جهان می‌باشد که دارای ارزش صادراتی بالایی می‌باشد. گزارش شده که امکان کشت دیم انجیر در مناطقی که دارای متوسط بارندگی سالیانه در حدود ۳۰۰-۲۷۰ میلی‌متر هستند وجود دارد. پراکنندگی انجیر در جهان نشانه سازگاری این گیاه با شرایط مختلف آب و هوایی می‌باشد. بررسی‌ها نشان داده که برخی ارقام انجیر قادرند پتانسیل آب بیش از ۴- مگاپاسکال را تحمل کنند. لذا این درخت در مناطق خشک بسیار مورد توجه است و تحمل به خشکی سبب گسترش کشت این گیاه در شرایط دیم شده است. به طور کلی توسعه کشت دیم محصولات در کشور

می‌تواند یکی از ابزارهای مهم در دستیابی به خودکفایی و ایجاد درآمد و اشتغال برای کشور و کاهش وابستگی به اقتصاد نفتی باشد. ایجاد و توسعه باغات دیم محصولاتی مانند انجیر، بادام، انگور و یسته در اراضی شیب‌دار و کم‌بازده علاوه بر حفاظت از منابع آب و خاک موجود و جلوگیری از فرسایش خاک باعث افزایش تولید در واحد سطح و افزایش سطح درآمد کشاورزان می‌گردد. امید است این محصولات بتوانند به تدریج جایگزین برخی محصولات با نیاز آبی بالا در کشور شوند.

www.ketab.ir